

РЕЦЕНЗІЯ

старшого наукового співробітника відділу хірургічного лікування патології аорти ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології імені М. М. Амосова НАМН України», кандидата медичних наук **ЖЕКОВА ІГОРЯ ІВАНОВИЧА** на дисертаційну роботу Калашнікова Святослава Андрійовича на тему: **«Перкутанні коронарні втручання при гострих коронарних синдромах у пацієнтів старших вікових груп»**, представлену до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність дослідження.

Ішемічна хвороба серця залишається провідною причиною захворюваності та смертності у світі, а гострий коронарний синдром (ГКС) — одним із найбільш загрозливих її ускладнень. Пацієнти старших вікових груп (СВГ) потребують особливого підходу з огляду на атипичну клінічну презентацію ГКС, мультиморбідний фон та вищу схильність до ускладнень при інвазивних втручаннях. Попри наявні дані про перевагу перкутанних коронарних втручань (ПКВ) над тромболітичною терапією, питання діагностики, вибору стратегії реваскуляризації та періопераційного супроводу пацієнтів СВГ залишаються недостатньо вивченими, що зумовлено особливостями атеросклеротичного процесу — коронарним кальцинозом, дифузними ураженнями коронарних артерій, високою частотою біфуркаційних та аорто-устьових стенозів. Тема дисертаційного дослідження є актуальною та своєчасною. Роботу виконано в межах тематичного плану науково-дослідних робіт інституту (№ держреєстрації 0121U111747, 2022–2024 рр.), де дисертант був виконавцем.

2. Наукова новизна результатів дослідження, ступінь їх наукової обґрунтованості.

Уперше на репрезентативній когорті пацієнтів вітчизняної популяції проведено комплексне порівняння клініко-анамнестичних, анатомічних та періпроцедурних особливостей перебігу й лікування ГКС у пацієнтів старших вікових груп і молодшого віку. Визначено, що клінічна картина ГКС у пацієнтів СВГ характеризується переважанням запаморочення, вищим рівнем мультиморбідності та поліфармакотерапії, специфічним профілем коморбідних станів із вищою поширеністю фібриляції передсердь, анемії, хронічної хвороби нирок та перенесеного інфаркту міокарда. Показано, що індивідуалізований підхід до вибору тактики реваскуляризації при ГКС дозволяє досягати порівнянних безпосередніх результатів при ПКВ та коронарному шунтуванні. Оцінено ефективність моделі машинного навчання для розпізнавання гострої коронарної оклюзії за фотографіями електрокардіограми у пацієнтів з ГКС без елевачії сегмента ST, а також розширено уявлення про динаміку раннього ремоделювання лівого шлуночка та предиктори госпітальної летальності у пацієнтів старшого віку.

Висока достовірність основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується аналізом достатньої для отримання достовірних результатів кількості спостережень, застосуванням сучасних методів інструментальної діагностики (ехокардіографії, коронарної ангіографії, внутрішньосудинного ультразвукового дослідження) та коректним статистичним аналізом на засадах доказової медицини. Висновки дисертації сформульовані конкретно та мають важливе науково-практичне значення. Рекомендації щодо практичного використання результатів дослідження обґрунтовані й підтверджені на практиці. Достовірність отриманих здобувачем результатів засвідчена актами впровадження, обговоренням результатів дисертації на наукових заходах та публікацією тез доповіді на міжнародній конференції.

3. Рівень поставленого наукового завдання та опанування здобувачем методології наукової діяльності.

Наукове завдання, поставлене перед здобувачем, полягало в покращенні безпосередніх результатів лікування гострих коронарних синдромів у пацієнтів старших вікових груп шляхом оптимізації діагностичних підходів і техніки перкутанних коронарних втручань на основі вивчення клініко-анатомічних та періпроцедурних особливостей цієї категорії хворих. Вважаю, що це завдання повністю виконано і автором досягнуто поставленої мети.

Здобувач продемонстрував упевнене опанування методології наукової діяльності: коректно сформовано дослідну групу (65 років і старше) та групу порівняння (молодше 65 років) із додатковими підгрупами для вирішення окремих завдань, застосовано сучасні методи обстеження й адекватні методи статистичного аналізу. Зокрема, при виконанні дослідження здобувачем отримано такі основні наукові результати: встановлено клініко-діагностичні особливості перебігу ГКС у пацієнтів СВГ із переважанням атипичної симптоматики та високим рівнем коморбідності; обґрунтовано застосування штучної нейронної мережі для розпізнавання гострої коронарної оклюзії як допоміжного інструмента виявлення прихованої ішемії; визначено, що вибір методу реваскуляризації зумовлюється анатомічними характеристиками ураження; проаналізовано технічні та процедурні особливості ПКВ і обґрунтовано оригінальну технологію стабілізації направляючого катетера за допомогою якірного коронарного провідника; за даними ехокардіографії встановлено раннє позитивне ремоделювання лівого шлуночка та систематизовано предиктори госпітальної летальності з визначенням протективної ролі досягнення коронарного кровоплину TIMI 3.

4. Практичне значення результатів дослідження.

Автором доведено, що вік пацієнта не є обмежуючим фактором для застосування трансрадіального доступу, та обґрунтовано його першочергове застосування з метою мінімізації геморагічних ускладнень у пацієнтів старших вікових груп. На основі вивчення анатомічних особливостей коронарного русла розроблено підходи до адаптації техніки ПКВ у пацієнтів

СВГ із розширеним застосуванням біфуркаційного стентування та пре- і постдилатації невіддатливими балонними катетерами для профілактики неповного розправлення судинного ендопротеза. Результати дослідження впроваджено в клінічну практику ДУ «Національний науковий центр серцево-судинної хірургії та спадкової патології імені М. М. Амосова НАМН України» та інших провідних кардіохірургічних центрів України; теоретичні положення використовуються в навчальному процесі при підготовці лікарів-інтернів та курсантів.

5. Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях.

Основні наукові положення, висновки та результати дослідження опубліковано у 5 статтях у наукових фахових виданнях України, серед яких 3 публікації у виданнях, що включені до міжнародної наукометричної бази Scopus, а також у 2 тезах доповідей. Основні положення роботи апробовано на міжнародних та всеукраїнських наукових форумах. Кількість і якість публікацій відповідають вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а їх зміст повно й усебічно відображає основні результати дослідження.

6. Зауваження до дисертації.

Робота має незначні стилістичні та орфографічні помилки, що не впливають на наукову цінність дослідження та суттєво не позначаються на загальному позитивному враженні від нього. Принципових зауважень за результатами рецензування дисертації немає.

7. Дискусійні питання.

У межах дискусії бажано, щоб автор висвітлив такі питання:

- 1) Які критерії дозволяють надати перевагу первинному застосуванню невіддатливих балонних катетерів у конкретного пацієнта старшої вікової групи?
- 2) Які організаційні та клінічні умови є необхідними для інтеграції моделі машинного навчання у діагностичний маршрут пацієнта з ГКС без елевачії сегмента ST?

Зазначені дискусійні питання не зменшують наукової та практичної цінності виконаної роботи.

8. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Калашнікова Святослава Андрійовича «Перкутани коронарні втручання при гострих коронарних синдромах у пацієнтів старших вікових груп», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є закінченою, самостійно виконаною науковою роботою, яка за сукупністю отриманих результатів вирішує актуальне наукове та практичне завдання, вносить нові дані в систему сучасних уявлень про діагностику та оптимізує лікування ГКС у пацієнтів старшого віку.

